

به نام خدا

استفاده از فن آوری در کلاس درس: مدیریت موثر کلاس (بخش اول)

سپیده شهیدی

sepid5@gmail.com

گسترش فن آوری، پاسخی به نیاز انسان‌ها در جهت حل مشکلات و ایجاد یک زندگی آسان‌تر بود. همان‌طور که پیش‌تر نیز گفته شد، استفاده از ابزارهای مختلف فن آوری در کلاس، یادگیری را آسان‌تر و دلپذیرتر می‌سازد و آموزش را به امری دانش-آموز محور تبدیل می‌کند. ولی از سوی دیگر، به‌کارگیری فن آوری در کلاس به همان اندازه که می‌تواند راه‌حلی مناسب برای رفع بسیاری از موانع آموزش باشد، ممکن است مشکل‌ساز نیز بشود.

غالباً در کلاس‌هایی که از ابزارهای فن آوری مثل کامپیوتر استفاده می‌شود، ظاهر کلاس تغییر می‌کند. فضای کلاس از حالتی که معلم به صورت فعال در جلوی تخته درس می‌دهد و دانش‌آموزان به حالتی معمولاً غیرفعال می‌نشینند، خارج می‌شود. سخنرانی در جلوی کلاس، جای خود را به فعالیت دانش‌آموزان می‌دهد. در این‌گونه کلاس‌ها، پیدا کردن مکان جلوی کلاس کار دشواریست، زیرا درس دادن جای خود را به یادگرفتن داده‌است. اکنون معلم فقط نقش تسهیل‌کننده و مدیری را دارد که کلاس را سازماندهی می‌کند و کارها را به دانش‌آموزان محول می‌کند.

اما مساله اینجاست که مدیریت و سازماندهی کلاسی که در آن، طرح درس‌های آمیخته با فن آوری اجرا می‌شود کار چندان ساده‌ای نیست. معلم چنین کلاسی باید علاوه بر داشتن ذهنی خلاق، مهارت‌های مدیریت کلاس و استفاده از فن آوری را نیز در کنار هم داشته‌باشد. با استفاده از این توانایی‌هاست که او خواهد توانست دانش‌آموزان را در شناخت، انتخاب و استفاده از مناسب‌ترین ابزارهای فن آوری در فعالیتهای یادگیری مختلف، راهنمایی کند.

کلاس‌هایی که در آن از کامپیوتر استفاده می‌شود، نیاز به مدیریت ویژه‌ای دارد. میزان اثربخشی فعالیتهای یادگیری باید از قبل، توسط معلم بررسی شود و تعداد کامپیوترها با تعداد بچه‌ها تناسب داشته‌باشد. همواره باید در نظر داشت که سرعت کار دانش‌آموزان مختلف، با هم متفاوت است. حتی در کلاس‌هایی که برای هر نفر یک کامپیوتر وجود دارد، لازم است برای دانش‌آموزان سریع‌تر که کارشان را زود تمام می‌کنند و وقت اضافه می‌آورند، برنامه‌ریزی مناسب انجام گیرد. در غیر این صورت، ممکن است این دانش‌آموزان به فعالیتهای خارج از موضوع درس مشغول شوند، یا در روند یادگیری دیگران اختلال ایجاد کنند.

معلم می‌تواند با مشغول کردن دانش‌آموزان به فعالیتهای مناسب یادگیری، آن‌ها را به چالش بکشد. محققین معتقدند که فعالیتهای یادگیری مناسب شامل به اشتراک‌گذاری مطالب، مباحثه، استدلال، توضیح، شفاف‌سازی، ایجاد ارتباطات شخصی، با صدای بلند فکر کردن، گوش دادن به بلند فکر کردن دیگران، تفسیر متون و استفاده از فعالیتهای تدریس-یادگیری در گروه-های کوچک است. دو دلیل مهم را برای مشغول نگه‌داشتن بچه‌ها با فعالیتهای اثربخش فردی، دوتایی یا گروهی، می‌توان ذکر کرد:

اول این که این کار به معلم فرصت می‌دهد تا در مدت زمانی که عده‌ای به انجام فعالیت‌های تعیین شده مشغولند، با بچه‌ها یا گروه‌های دیگر کار کند.

دوم این که گروه‌بندی دانش‌آموزان در مدرسی که تعداد کامپیوترها کافی نیست، می‌تواند مشکلات ناشی از این کمبود را تا حدود زیادی برطرف کند.

یادگیری مشارکتی و گروهی، نیازمند کسب مهارت‌های جدید در زمینه‌ی همکاری میان دانش‌آموزان است. دانش‌آموزان باید نحوه‌ی ارتباط با یکدیگر، به اشتراک‌گذاری دانسته‌ها و یادگیری از همدیگر را بیاموزند. تشکیل گروه‌های دانش‌آموزان در کلاس، نیاز به برنامه‌ریزی دارد. لازم است که معلمان مهارت‌های کار با کامپیوتر و سایر مهارت‌های خاص بچه‌ها را هنگام گروه‌بندی آن‌ها در نظر بگیرند. اگر ناسازگاری‌های رفتاری افراد گروه با هم زیاد است یا نیازهایشان با هم متفاوت است، بهتر است افراد گروه عوض شوند تا ساعت آموزشی کلاس، صرف برطرف کردن مشکلات رفتاری آن‌ها نگردد. هرچند به این مشکلات و نیازها حتما باید در زمان مقتضی رسیدگی شود تا با برطرف شدن آن‌ها، روند آموزشی کلاس نیز تسریع شود.

معلم باید برنامه‌های دقیق و منظمی برای نقد و بررسی کار بچه‌ها داشته‌باشد و به آن‌ها بازخوردهای سودمند و به موقع بدهد. بخشی از این بازخوردها، هنگام کار با ابزار فن‌آوری صورت می‌گیرد. برای مثال، پرسش از محتوای یک انیمیشن در هنگام مشاهده‌ی آن یا سوال از نحوه‌ی انجام مراحل یک بازی رایانه‌ای همراه با ارائه‌ی دلیل، مثال‌هایی از بازخوردهای سریع‌اند. در این حالت معلم می‌تواند با سرعت بیشتری اشتباهات دانش‌آموزان را اصلاح کند یا به اشکالات آن‌ها پی ببرد. بخش دیگر این بازخورد به جلسات بعدی کلاس برمی‌گردد که دانش‌آموز دیگر ابزار را در دسترس ندارد و معلم می‌تواند اثرات استفاده از فن-آوری را در مسیر یادگیری او مشاهده کند.

روش دیگری که می‌تواند به تسریع و اثربخشی آموزش در کلاس کمک کند، تعلیم دانش‌آموزان قوی‌تر برای کمک به دیگران است. از آن‌جا که در هنگام کار با ابزارهایی مانند کامپیوتر، تک‌تک دانش‌آموزان نیاز به رسیدگی و توجه دقیق‌تری دارند، این شیوه علاوه بر مرور و تثبیت درس در ذهن خود این دانش‌آموزان، در بهبود روند کلاس و سبک‌تر شدن کار معلم نیز بسیار موثر است.

منبع:

<http://www.nelliemuller.com/effectiveclassroommanagementstrategiesfortechology.htm>